

УДК 2-75:340.136](477)

В.Л. Хромець,
кандидат філософських наук, доцент,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ЗАКОНОДАВЧЕ РОЗВ'ЯЗАННЯ ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ДУХОВНОЇ ОСВІТИ

Трансформаційні процеси, які охопили Україну в ХХІ ст. потребують нових підходів до вирішення багатьох процесів та явищ. Зокрема, гуманітарна сфера потребує змін та переосмислення. Богословська освіта та заклади вищої духовної освіти стали на шлях нових трансформацій, що потребує свого осмислення та викладу в науковій та практичній площинах.

Важливість формування нового простору освіти та розвиток богословської освіти, зокрема в контексті законодавчих трансформацій, потребує свого нормативно-правового забезпечення та осмислення в науковій практиці, це і викликало необхідність здійсненого дослідження. Наукове завдання полягає в аналізі нормативно-правової бази діяльності вищих закладів духовної освіти та використання даних напрацювань у практичній діяльності таких закладів.

Дослідженню питання богословської освіти та діяльності закладів вищої духовної освіти в контексті нормативно-правових трансформацій присвячені праці вчених: Ю.Є. Решетнікова – питання визнання дипломів закладів вищої духовної освіти; Т.О. Котлярової – процедурні аспекти визнання дипломів закладів вищої духовної освіти; М.М. Мокієнка – діяльність закладів вищої духовної освіти у світі. Дана стаття присвячена конкретизації аспектів формування нормативно-правової бази щодо діяльності закладів вищої духовної освіти.

Метою статті є аналіз нормативно-правового забезпечення діяльності закладів вищої духовної освіти та процесу становлення даної нормативної бази в 2013–2018 роках.

1 липня 2014 р. Закон України «Про вищу освіту» [1] було прийнято, 31 серпня закон було підписано Президентом України, з 6 вересня 2014 року закон набув чинності.

Новий закон долає розрив між закладами вищої духовної освіти (далі – ЗВДО) та світськими закладами вищої освіти (далі – ЗВО) у розвитку богословської освіти; новий закон дозволяє інтегруватися ЗВДО в освітню систему України, зберігаючи великий рівень автономії і релігійну специфіку їх діяльності. Це стало можливим ще через низку новацій нового закону. Передбачається, що ЗВДО, які створено відповідно до Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (специфіку у створенні і діяльності ми пояснювали вище), можуть отримати державне визнання освітньої та наукової діяльності. Закон спеціально не визначає поняття «заклад вищої духовної освіти» і приймає його у статусі, як різновиду релігійної організації, порядок створення і діяльність яких і далі тільки регулюється Законом України «Про свободу совісті і релігійні організації». Але Закон України «Про вищу освіту» надає нові права і можливості для ЗВДО та для випускників, педагогічних наукових та науково-педагогічних працівників цих закладів. Зокрема, в Законі України «Про вищу освіту» вищій духовній освіті присвячено низку положень, яку пропонується детально проаналізувати.

Стаття 3. Державна політика у сфері вищої освіти

3) незалежності здобуття вищої освіти від політичних партій, громадських і релігійних організацій (крім закладів вищої духовної освіти).

У цій статі (у пункті 3) закріплюється право релігійних організацій впливати на діяльність закладів вищої духовної освіти, які ними створені.

Стаття 24. Ліцензування освітньої діяльності

12. Заклади вищої духовної освіти, які бажають вносити інформацію про видані ними власні дипломи про вищу освіту до

Єдиної державної електронної бази з питань освіти, повинні пройти процедуру ліцензування освітньої діяльності. Заклади вищої духовної освіти, які бажають видавати дипломи державного зразка, повинні пройти процедуру акредитації освітньої програми.

Формулювання «... які бажають» вказує, що ЗВДО не зобов'язані проходити ні ліцензування, ні акредитації, Закон надає лише таке право. ЗВДО може діяти як без ліцензії, так і з ліцензією, ЗВДО може отримавши ліцензію не отримувати акредитацію, а отримавши ліцензію чи акредитацію відмовитися від неї. Ліцензування дає можливість вносити дані про видані власні дипломи, тобто дипломи навчального закладу. Для працевлаштування в сферах, які не фінансуються коштом державного бюджету достатньо буде диплому ЗВДО, для продовження навчання в закордонних ЗВО може бути достатньо диплому ліцензованої програми. Диплом ліцензованої програми, сам диплом, та інформація про термін навчання та інші відомості внесені в Єдину державну базу з питань освіти засвідчує, що особа справді навчалася на ліцензованій програмі і отримала диплом – це важливо для встановлення автентичності документа про освіту роботодавцем, адміністрацією ЗВО, де планує продовжувати навчання особа, яка має диплом ліцензованої програми. Натомість акредитація надає право видавати дипломи державного зразка, дає можливість особі, яка має такий диплом, обіймати усі види посад, які фінансуються коштом державного бюджету (учитель, викладач, держслужбовець тощо). Крім того, акредитована програма може конкурувати за державний розподіл коштів, які виділяє держава на підготовку фахівців певної спеціальності. Тобто, якщо ЗВДО має акредитацію з спеціальності «богослов'я», а держава виокремлює певну кількість державних місць (державних грантів) на навчання, то якщо якась особа виборола це право, і подає свої документи в конкретний ЗВДО, то фінансування його підготовки здійснюється коштом державного бюджету. Акредитовані програми конкурують на державному ринку освітніх послуг, і конкурують за кошти, які передбачені державою на підготовку фахівців у певній сфері. Проходження ліцензування і акредитації вимагає виконання вимог з матеріально-технічного (наявність ау-

диторій, гуртожитка, їдальні тощо), навчально-методичного (навчальні та робочі програми, підручники та посібники з дисциплін), кадрового забезпечення (особи з профільною освітою) тощо.

Стаття 32. Принципи діяльності, основні права та обов'язки вищого навчального закладу

1. Діяльність вищого навчального закладу провадиться на принципах:

4) незалежності від політичних партій, громадських і релігійних організацій (крім закладів вищої духовної освіти).

У статті стверджуються, що у вищих духовних навчальних закладах лише релігійні організації, які створюють ЗВДО можуть визначати принципи її діяльності. Тобто цей принцип не поширюється на ЗВДО, бо всі без винятку ЗВДО створюються відповідно до статті 11 Закону України «Про свободу совісті і релігійні організації» релігійними центрами (управліннями) для задоволення потреб у підготовці кваліфікованих кадрів для власних релігійних структур і тому вимога, що на їх принципи не повинні впливати релігійні організації, суперечила б основному закону, відповідно до якого ЗВДО створюються і діють.

Стаття 40. Студентське самоврядування

3. Органи студентського самоврядування діють на принципах:

4) незалежності від впливу політичних партій та релігійних організацій (крім закладів вищої духовної освіти).

Ця стаття стверджує те, що релігійні організації у ЗВДО, які їх створюють, можуть мати церковний вплив на діяльність органів студентського самоврядування цих закладів.

Стаття 42. Обрання, призначення та звільнення з посади керівника закладу вищої освіти.

6. Порядок призначення керівників закладів вищої духовної освіти регулюється їхніми статутами (положеннями), зареєстрованими у встановленому законодавством порядку..

Ця норма вказує на те, що ЗВДО в процедурі призначення керівників керуються не Законом України «Про вищу освіту», а порядком, який визначений у статуті (положенні), що зареєстрований

у встановленому законодавством порядку. Тобто ця стаття повністю унеможлиблює вплив держави на призначення керівника ЗВДО.

Стаття 44. Умови прийому на навчання до закладів вищої освіти

16. Особливості прийому на навчання до закладів вищої духовної освіти регулюються їхніми статутами (положеннями), зареєстрованими у встановленому законодавством порядку.

Окремим пунктом цієї статті визначається, що ЗВДО розробляє свої умови вступу для абітурієнтів, в яких закладає обмеження щодо можливості навчання тих осіб, які за правилами релігійної організації не можуть бути студентами ЗВДО. Ця норма надає повне право самостійно визначати вимоги до абітурієнта, накладаючи певні обмеження, яких для прикладу не може бути у ЗВО інших типів.

РОЗДІЛ XV

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

3. Установити, що:

18) під час проходження в установленому законодавством порядку закладом вищої духовної освіти процедури ліцензування та акредитації освітньої програми за спеціальністю «Богослов'я», створення та діяльності аспірантури, докторантури, спеціалізованої вченої ради цього закладу вищої духовної освіти за галуззю знань «Богослов'я» документи про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання викладачів (педагогічних і науково-педагогічних працівників) і членів спеціалізованої вченої ради, видані закладами вищої духовної освіти, вважаються еквівалентними відповідним документам, що видаються в установленому законодавством порядку.

Ця норма – великий крок назустріч релігійним організаціям, що прирівнює документи викладачів до державних при проходженні державної легалізації освітніх та наукових програм за спеціальністю «Богослов'я».

5. Кабінету Міністрів України:

1) протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом забезпечити затвердження центральним органом виконав-

чої влади у сфері освіти і науки єдиного переліку галузей знань, який повинен поєднати чинні переліки галузей освіти та науки, виділивши «Богослов'я» в окрему галузь знань.

Дана норма перехідних положень виводить «Богослов'я» з переліку галузі «Гуманітарні науки» і передбачає створення окремої галузі з можливістю виокремлення богословських спеціальностей, яка повинна врахувати побажання Церкви.

б) у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

розробити порядок державного визнання документів про вищу духовну освіту, наукові ступені та вчені звання осіб, які до 1 вересня 2018 року здобули освіту, захистили дисертації на здобуття наукових ступенів та отримали вчені звання у закладах вищої духовної освіти, статуту (положення) яких зареєстровані у встановленому законодавством порядку (стара редакція: розробити порядок державного визнання документів про вищу духовну освіту, наукові ступені та вчені звання осіб, які на момент набрання чинності цим Законом здобули освіту, захистили дисертації на здобуття наукових ступенів та отримали вчені звання у вищих духовних навчальних закладах, статуту (положення) яких зареєстровані у встановленому законодавством порядку;

із залученням представників релігійних організацій прийняти нові нормативно-правові акти та внести зміни до чинних з метою правового та інституційного забезпечення створення та діяльності аспірантури, докторантури та спеціалізованих вчених рад закладів вищої духовної освіти і подальшого державного визнання присуджених ними наукових ступенів з наукових спеціальностей, що входять до галузі науки «Богослов'я», а також щодо порядку присвоєння вчених звань науково-педагогічним працівникам закладів вищої духовної освіти.

Спочатку передбачалося визнання до 6 вересня 2014 року, тобто до набуття чинності закону, але потім були внесені зміни, і тепер під порядок державного визнання потрапляють документи видані ЗВДО до 1 вересня 2018 року. Порядки про визнання мають розробити процедуру визнання згадуваних документів.

Даний закон врахував цілий спектр побажань церков та релігійних організацій України: 1. Законом зберігається повна незалежність від державних органів у сфері освіти і науки; 2. Закон надає право, а не зобов'язує проходити процедуру ліцензування та акредитації. Але після проходження акредитації ЗВДО може видавати диплом державного зразка; 3. Закон дозволяє у визначені освітньої політики, принципів та діяльності студентського самоврядування прямо впливати релігійним організаціям на ці процеси, засновувати цими організаціями конкретні ЗВДО; 4. Держава не визначає процедуру обрання і не впливає на призначення керівника ЗВДО; 5. При проходженні ліцензування та акредитації, відкриття аспірантури та докторантури, спеціалізованої вченої ради зі спеціальності «Богослов'я» законом передбачені суттєві поступки і визнаються усі документи викладачів ЗВДО як еквівалентні державним документам. Це суттєво полегшує процедуру державної легалізації освітніх та наукових програм ЗВДО.

6. Закон виправляє історичну несправедливість у порушенні прав осіб, які отримали документи про освіту, наукові ступені та вчені звання в ЗВДО і їх документи, якщо вони видані до 1 вересня 2018 року можуть бути визнані за відповідною процедурою еквівалентними державним документам. Це дасть цим особам можливість працювати в державних установах: чиновниками, викладачами, учителями, вступати до магістратури, аспірантури, докторантури державних і закордонних ЗВО.

Після набуття чинності Закону України «Про вищу освіту» потрібно було підготувати низку підзаконних актів. Було вирішено, щоб Склад робочої групи з опрацювання механізму державного визнання результатів освітньої та наукової діяльності вищих духовних закладів при комітеті Верховної ради України з питань науки і освіти, було трансформовано у тому самому складі в групу при Міністерстві освіти і науки України по підготовці підзаконних актів на виконання норм Закону України «Про вищу освіту» в частині, яка стосується духовної освіти. Так, перехідними положеннями передбачається розроблення Кабінетом Міністрів України (а технічно

Міністерством освіти і науки України) низки підзаконних нормативних актів, що стосуються закладів вищої духовної освіти, а саме:

1) забезпечити затвердження центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки єдиного переліку галузей знань, який повинен поєднати чинні переліки галузей освіти та науки, виділивши «Богослов'я» в окрему галузь знань (підпункт 1) пункту 5 Прикінцевих та перехідних положень);

2) забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом; розробити порядок державного визнання документів про вищу духовну освіту, наукові ступені та вчені звання осіб, які до 1 вересня 2018 р. здобули освіту, захистили дисертації на здобуття наукових ступенів та отримали вчені звання у закладах вищої духовної освіти, статuti (положення) яких зареєстровані у встановленому законодавством порядку;

3) із залученням представників релігійних організацій прийняти нові нормативно-правові акти та внести зміни до чинних з метою правового та інституційного забезпечення, створення та діяльності аспірантури, докторантури та спеціалізованих вчених рад закладів вищої духовної освіти, і подальшого державного визнання присуджених ними наукових ступенів з наукових спеціальностей, що входять до галузі науки «Богослов'я», а також щодо порядку присвоєння вчених звань науково-педагогічним працівникам вищих духовних навчальних закладів.

Завдання 1 мало бути виконано, при розробці єдиного переліку галузей знань та спеціальностей, і в момент створення робоча група мала б підготувати перелік можливих спеціальностей. Реалізація завдань 2 і 3 потребувала розроблення окремих нормативних актів, або пропозицій щодо внесення змін у існуючі. Перше засідання робочої групи відбулося 20.08.2014 року в приміщенні Міністерства освіти і науки України (проспект Перемоги, 10). 5 листопада 2014 року робоча група була офіційно створена із затвердженням її персонального складу рішенням громадської ради з питань співпраці церков і релігійних організацій при Міністерстві освіти і науки України. Спочатку робоча група пішла шляхом зміни існуючих Постанов Кабінету Міністрів України та наказів мініс-

терств та відомств, в яких йшлося про ліцензування, акредитацію, відкриття аспірантури, докторантури, відкриття спеціалізованої вченої ради та визнання (нострифікація) документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання. Після ретельного аналізу нового Закону України «Про вищу освіту», стало зрозуміло, що аналізований вже пункт перехідних положень, коли при ліцензуванні, акредитації, відкритті аспірантури, докторантури, відкритті спеціалізованої вченої ради зі спеціальності «Богослов'я» документи про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання науково-педагогічних працівників ЗВДО автоматично визнаються еквівалентними відповідним документам державного зразка. Але у робочій групі виникли побоювання з приводу того, що у світській системі передбачалося, що рівні вищої освіти мають відкриватися послідовно, і тому спочатку ліцензувати та акредитувати бакалавріат, потім через 4 роки – магістратуру, через 6 років – аспірантуру, через 9 років – докторантуру, кандидатську спеціалізовану раду – через 9 років, а докторську – через 12 років. І тому виникали ідеї, щоб для ЗВДО, які існують вже певний період, дозволити проходити процедури відкриття рівнів вищої освіти не послідовно, а паралельно. Для врахування цих особливостей робоча група підготувала проект розпорядження Кабінету Міністрів України. А от розробка процедури державного визнання раніше отриманих дипломів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання в ЗВДО потребувала розробки окремого порядку. Тому саме навколо цього зосередила свою роботу робоча група. Першою була обговорена ініціатива розробити порядок через процедуру переатестації виданих документів ЗВДО самим ЗВДО. Передбачалося, що ЗВДО має спочатку отримати державну акредитацію, відкрити аспірантуру, докторантуру та спеціалізовану вчену раду, і потім перевидати раніше видані дипломи державного зразка своїм випускникам. Але такий механізм мав очевидний плюс, адже нарешті випускники ЗВДО отримали б документи державного зразка, але він також мав низку недоліків. Випускники тих ЗВДО, які не планували б отримати державу легалізацію в принципі, не могли б отримати визнання своїх дипломів через переатестацію. Виникало також питання, як інформацію про

ці документи вносити в Єдину державну базу з питань освіти; також не зрозуміло, як облікувати стаж наукової і науково-педагогічної діяльності працівників, які працювали за документами духовних ЗВО. Після переатестації виявиться, що особа отримала диплом після того, як працювала на посадах, які вимагають диплому про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання, і при переході на роботу у світські структури виникала б низка питань про суперечність трудовому законодавству України. Також низка ЗВДО на 2014 рік вже припинило своє функціонування, і це призвело б до того, що деякі особи в принципі не могли б визнати свої документи. Тому було вирішено, що найбільш простий варіант – це розробити окремий порядок затверджений органом державної влади. На підготовці проекту цього підзаконного акту і зосередилася робоча група. Першим варіантом була спроба розробити порядок за аналогією з визнанням документів про вищу освіту виданих в іноземних ЗВО. За основу було взято наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 29 березня 2011 року № 295 «Про затвердження Порядку визнання і встановлення еквівалентності в Україні документів про освіту, виданих навчальними закладами інших держав» [2]. Підготовлений проект наказу ускладнював процедуру визнання, оскільки передбачалося залучати для визнання ЗВО, які акредитовані зі спеціальності «Богослов'я», через зіставлення відповідності освітньої програми акредитованого ЗВО з дипломом ЗВДО та встановлення еквівалентності. Це призвело б до того, що були б перевантажені додатковою роботою ЗВО, і була велика кількість відмов у визнанні, оскільки множина і відмінності підготовки в ЗВДО були б дуже значними – це і конфесійні відмінності, і відмінності в освітніх програмах, яка за майже 25 років пропонувалася в ЗВДО. Було також запропоновано альтернативний варіант, щоб затвердити постановою Кабінету Міністрів України те, що документи про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання, присвоєні вищими духовними навчальними закладами, статuti чи положення яких зареєстровані у встановленому порядку у період до 1 вересня 2015 року, визнаються еквівалентними відповідно документам про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання, видані у

встановленому законодавством порядку [3]. Тобто йшлося про те, що документи, видані на 1 вересня 2015 року ЗВДО автоматично прирівнюються до відповідних документів державного зразка. До проекту постанови також додавалася таблиця відповідності рівнів вищої освіти духовних ЗВО і рівнів вищої освіти, які існували на листопад 2014 року (але враховувалася першою чергою система духовних ЗВО православних юрисдикцій). Такий варіант суттєво спростив би визнання дипломів ЗВДО, і тоді б ЗВО для продовження навчання та роботодавець при прийомі на роботу приймали б рішення про те, на якому рівні визнавати ці документи. Звісно, без необхідності офіційного роз'яснення цей механізм не зміг би запрацювати. Але є низка недоліків, про які ми вже писали раніше. Це насамперед часто-густо не очевидність того, до якого рівня освіти прирівнювати той чи інший документ, виданий ЗВДО, особливо якщо враховувати різну традицію підготовки в ЗВДО в католицьких та протестантських ЗВДО. Крім того, особи, які отримали документи ЗВДО без процедури державного визнання, все одно повною мірою не набували б тих прав, які мають особи, що мають документи державного зразка. Наприклад, якщо світський ЗВО рішенням вченої ради визнав диплом про вищу освіту і науковий ступінь окремої особи, і вона через певний час захоче подати документи на отримання вченого звання в МОН України їй відмовлять саме тому, що її попередні документи не визнані державою. Також, якщо особа хоче продовжувати навчатися, або працювати закордоном, її документи можуть не визнати. Робоча група вирішила рухатися по напрацюванню такого документу, щоб була забезпечена процедура державного визнання, з одного боку, а з іншого – щоб ця процедура була мінімально забюрократизована. Результатом напрацювань робочої групи стали підготовлені три окремих порядки про державне визнання документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання, виданих вищими духовними навчальними закладами, які мали бути затверджені постановою Кабінету Міністрів України. Порядок випрацював процедуру визнання, яка не передбачала змін до вже існуючих підзаконних актів, і не визначала деталі організації самої процедури визнання, оскільки планувалося,

що ці деталі вже мають бути визначені в окремих наказах Міністерства освіти і науки України на виконання постанови. Остаточний варіант тексту проекту постанови було підготовлено 15 січня 2015 р. і МОН України на громадське обговорення його представила. Вже 30 січня 2015 р. надійшла перша і єдина офіційна реакція на проект постанови від Молодіжної громадської організації «Молодіжна асоціація релігієзнавців» [4]. У листі, в цілому позитивно оцінюючи документ, було викладено кілька слухних пропозицій, а також вказувалося на необхідність випрацювання чітких критеріїв, за якими встановлюватиметься еквівалентність документів, що за ними визнається документ духовного ЗВО, а також висловлювалося побажання залучати зовнішніх експертів при визнанні наукових ступенів. Департамент атестації кадрів МОН України висловив досить багато пропозицій та зауважень, зокрема пропонувалося об'єднати три окремих порядки в один документ, де визнанню документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання був присвячений окремий розділ. Також були запропоновані усі зразки документів та дрібні деталі порядку визнання і пропонувалося перенести їх у накази МОН України, які регулюватимуть діяльності комісій з визнання. 24 лютого 2015 р. було підготовлено остаточний варіант проекту постанови, який МОН України направив до КМ України. Після погодження з іншими міністерствами, Постановою Кабінету Міністрів № 652 «Про державне визнання документів про вищу духовну освіту, наукові ступені та вчені звання, виданих закладами вищої духовної освіти» від 19 серпня 2015 р. [5] було остаточно затверджено порядок.

Отже, зміни, результати та трансформації, які відбулися в законодавчому полі щодо діяльності закладів вищої духовної освіти свідчать про нові методи, підходи та нове ставлення держави до даних інституцій, а також зникнення дискримінації, яка мала місце до цих закладів за радянський та пострадянський часи.

Перспективи подальших досліджень полягають у висвітленні перспектив розвитку богословської освіти та вищих закладів духовної освіти в контексті сформованої на сьогоднішній день нормативно-правової бази.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. №1556-VII. Дата оновлення: 01.01.2018. Електронний ресурс: [<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.03.2018)].
2. Про затвердження Порядку визнання і встановлення еквівалентності в Україні документів про освіту, виданих навчальними закладами інших держав: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 29.03.2011 р. №295. Дата оновлення: 13.07.2012. Електронний ресурс: [<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0529-11> (дата звернення: 17.01.2017)].
3. Ректор Ужгородської богословської академії пропонує проект постанови уряду «Про порядок визнання документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання вищих духовних навальних закладів»: Новини від 13.11.2014 р. дата оновлення: 13.12.2014. Електронний ресурс: [https://www.religion.in.ua/news/ukrainian_news/27448-ректор-uzhgorodskoyi-bogoslovskoyi-akademiyi-proponuye-proekt-postanovi-uryadu-pro-poryadok-viznannya-dokumentiv-pro-vishhu-osvitu-naukovi-stupeni-ta-vcheni-zvannya-vishhix-duhovnix-navalnih-zakladiv.html (дата звернення 12.03.2016)].
4. Діяльність МАР: Коментар до проекту. Дата оновлення: 5.04.2014 Електронний ресурс: [<http://mag.in.ua/ua/> (дата звернення 07.08.2017)].
5. Про державне визнання документів про вищу духовну освіту, наукові ступені та вчені звання, виданих закладами вищої духовної освіти: Постанова кабінету міністрів України від 19.08.2015 р. №652. Дата оновлення: 21.02.2018. Електронний ресурс: [<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/652-2015-%D0%BF> (дата звернення 20.03.2018)].

Хромець В.Л. Законодавче розв'язання визнання результатів освітньої діяльності українських закладів вищої духовної освіти.

Актуальність статті полягає у необхідності висвітлення особливостей формування процесів нормотворчості, які спростили діяльність закладів вищої духовної освіти та висвітлення практичних аспектів для діяльності даних закладів в практичному просторі та площині. У статті здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення діяльності закладів вищої духовної освіти та процесу становлення даної нормативної бази в

2013–2018 роках. Стаття складається умовно з двох частин, в яких висвітлено: передумови формування нормативно-правової бази щодо діяльності вищих закладів духовної освіти та представлений аналіз сучасного стану даної нормативної бази. Перспективи подальших досліджень полягають у висвітленні подальших перспектив розвитку богословської освіти та вищих закладів духовної освіти в контексті сформованої на сьогоднішній день нормативно-правової бази.

Ключові слова: заклади вищої духовної освіти, нормативно-правова база, закон.

Khromets V. Legislative resolution of the recognition of the results of educational activities of Ukrainian institutions of higher spiritual education.

The urgency of the article is the need to highlight the peculiarities of the formation of the rule-making processes that simplified the activities of institutions of higher spiritual education and coverage of practical aspects for the activity of these institutions in practical space and plane. The purpose of the paper is to analyze the legal and regulatory framework for the activities of institutions of higher spiritual education and the process of establishing this normative base in 2013–2018. The content of the article consists of two parts in two parts: the preconditions for the formation of a normative-legal framework for the activities of higher institutions of spiritual education and an analysis of the current state of this normative base. Prospects for further research are to highlight the further prospects for the development of theological education and higher institutions of spiritual education in the context of the current legal and regulatory framework.

Key words: institutions of higher spiritual education, normative-legal base, law.